

Naturvernforbundet
i Nordland

Den Norske Turistforening

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Fauske, 01.09.2020

Dette brevet sendes på vegne av 4H Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Salten, Norges Jeger- og Fiskerforbund Nordland, Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland, Polarsirkelen Friluftsråd, Salten Naturlag, Syklistenes landsforening Bodø, Bodø og Omegns Turistforening og Vesterålen Turlag.

Høring – forslag til endringer i plan og bygningsloven mv. (regional plan, dispensasjon m.m.)

Forum for natur og friluftsliv i Nordland (FNF Nordland) viser til høring av forslag til endringer i plan- og bygningsloven mv. (regional plan, dispensasjon m.m.). Høringen omfatter tre forslag til endringer i plan- og bygningsloven, men våre merknader knytter seg i all hovedsak til endring av dispensasjonsbestemmelsene i § 19-2.

Bakgrunn

Bakgrunnen for høringen og forslaget ligger i Granavolden-plattformen og at regjeringen ønsker å styrke det kommunale selvstyret og redusere statlig og regional detaljstyring. Regjeringen vil gjøre det enklere å dispensere fra vedtatt arealplan og det skal være kommunens oppgave å gjøre en helhetlig avveining mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk i den enkelte byggesak. Kommunene skal gis «økt handlingsrom» i dispensasjonssaker. Departementet mener den beste måten å senke terskelen for å gi dispensasjoner er å fjerne kravet i pbl. §19-2 andre ledd andre punktum om at fordelene ved å gi dispensasjon skal være «klart større enn ulempene etter en samlet vurdering».

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
nordland@fnf-nett.no | Eiaveien 5, 8208 Fauske | 908 06 146
organisasjonsnummer 983 267 998 | www.fnf-nett.no/nordland

§ 19-2. Dispensasjonsvedtaket

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulemperne etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, jordvern, sikkerhet og tilgjengelighet.

Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon fra planer skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Kommunen bør heller ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer og forbudet i § 1-8 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden.

Departementet kan i forskrift gi regler for omfanget av dispensasjoner og fastsette tidsfrist for behandling av dispensasjonssaker, herunder fastsette tidsfrist for andre myndigheters uttalelse i dispensasjonssaker og gi regler om beregning av frister, adgang til fristforlengelse og konsekvenser av fristoverskridelse.

(Kilde: Lovdata.no)

Departementet foreslår videre å oppheve § 19-2 fjerde ledd som har bestemmelser om at statlige og regionale rammer og mål skal tillegges særlig vekt i dispensasjonsvurderingen. Departementets begrunnelse for dette er at den er unødvendig når hensynet til nasjonale og regionale interesser uttrykkelig nevnes i andre ledd. Det skal være kommunens oppgave å gjøre en helhetlig avveining mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk i den enkelte byggesak. Interesseavveiningen av fordeler og ulemper etter andre punktum skal være undergitt kommunens frie skjønn. Domstolene vil dermed ikke lenger kunne prøve kommunens skjønnsutøvelse etter andre punktum, med unntak for tilfeller av myndighetsmisbruk. Fylkesmannen, som klageinstans, vil kunne prøve skjønnet etter andre punktum, men skal legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøvingen, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd tredje punktum. I praksis betyr det at fylkesmannen skal være varsom i sin overprøving av kommunens vektlegging av fordeler og ulemper i dispensasjonssaken.

FNF Nordlands merknader

I hovedsak bestemmes arealdisponeringen av natur gjennom en planstyrt prosess og gjennom kommuneplanens arealdel. Gode planprosesser avklarer hvilke arealer som må tas vare på og hvilket formål de skal ha. Natur- og friluftslivsorganisasjonenes og øvrige interessers deltakelse i

planprosessene bidrar til at det fattes kunnskapsbaserte og riktige beslutninger. Dette skaper samtidig bedre forutsigbarhet og økt tillitt til planmyndighetene.

En dispensasjon er et avvik, et unntak fra plan eller fra bestemmelser i loven. Dispensasjoner bør derfor unngås og holdes på et minimum. Regjeringens ønske om å gjøre det enklere å dispensere fra vedtatte arealplaner vil svekke lokaldemokratiet og medvirkningsprosessene.

Lovendringsforslaget vil føre til en mindre åpen og demokratisk prosess. Natur og friluftslivsorganisasjonenes og andre allmenne interesser adgang til å bli informert og ytre sine meninger vil bli innskrenket.

Lovendringsforslaget vil på sikt kunne uthule intensjonen og formålet med plan- og bygningsloven som er å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser. Ved dispensasjoner blir færre interesser hørt, og det er en kortere prosess. Berørte interessers mulighet/direkte adgang til å påvirke politiske beslutninger og bevisstgjøring rundt konsekvensene reduseres. Dette betyr et svekket kunnskapsgrunnlag for lokalpolitikere som skal ta beslutningene.

Lovendringsforslaget er til fordel for utbyggere og ulempe for naturmangfoldet, friluftslivet, matjord og reindrift. Fragmentering av leveområder for dyr og planter og en bit-for-bit-utbygging av natur- og friluftslivsområder, er de største truslene mot naturmangfoldet. Situasjonen for mange av våre arter er kritisk og de mister sine leveområder. En forenklet dispensasjonspraksis vil forsterke denne situasjonen.

Forslaget om å oppheve § 19-2 fjerde ledd vil svekke fagmyndigheters adgang til å sikre viktige områder for natur, friluftsliv, matjord og reindrift betraktelig. Vi begrunner dette med at Riksrevisjonen i flere rapporter har pekt på at dispensasjonspraksisen er med på å undergrave nasjonale målsettinger. Det viktigste rådet fra Riksrevisjonen og EVAPLAN er å styre gjennom plan.

FNF Nordland mener *behovet* for lovendringsforslaget og hvordan *økt lokalt handlingsrom* skal styrke det lokale selvstyre, er dårlig formulert og begrunnet. Det reelle behovet for å endre dispensasjonspraksisen er ikke godt nok redegjort av departementet i denne høringen.

Konklusjon

FNF Nordland kan ikke se at det er et reelt behov for å endre plan- og bygningsloven og dispensasjonsbestemmelsene. Intensjonen og formålet med plan- og bygningslovens, som er å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser, vil svekkes. Også fagmyndigheters adgang til å følge opp og sikre viktige områder for natur, friluftsliv, matjord og reindrift vil svekkes.

Det vil også på sikt skape mindre tillitt til planmyndighetene og forvaltningen. Lovendringsforslaget må derfor ikke vedtas.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nordland

Ylva Edvardsen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

